

Nr 6 A.

Godkänd av första kammaren den 15 mars 1924.

Godkänd av andra kammaren den 15 mars 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1924—1925 under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtande nr 6.)

Till Konungen.

Departementet.

1:o I den till riksdagen den 2 januari 1924 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1924—1925 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen (punkt 1) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli med oförändrat belopp, 187,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli med oförändrat belopp, 187,000 kronor.

2:o I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen för *upprätthållande av departementets verksamhet* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 28,420 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med oförändrat belopp, 165,500 kronor.

4:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen till *upprätthållande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 40,000 kronor.

5:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) har riksdagen såsom *ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distrikts-tjänstemän* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 4,500 kronor.

6:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren utan angivet belopp.

7:o) I förslaget till riksstat har Eders Kungl. Maj:t (punkt 8) upptagit ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten med oförändrat belopp, 45,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag om uppförande av dels det ordinarie anslaget med oförändrat belopp, dels ett förstärkningsanslag av 20,000 kronor, har riksdagen, som under nästföljande punkt anmäler sitt beslut om anvisande av förstärkningsanslaget, i riksstaten uppfört det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten med oförändrat belopp, 45,000 kronor.

8:o) Under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) till *förstärkning av reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 20,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen *dels* i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar med oförändrat belopp, 90,000 kronor; *dels ock* besluta, att beträffande vägundersökning, vartill förrättningsman förordnats efter den 30 juni 1924, skola för åtnjutande av statsbidrag från ifrågasvarande anslag gälla vissa i statsrådsprotokollet förordade villkor.

Med beaktande hurusom de nu ifrågasatta inskränkningarna beträffande rätten till bidrag från ifrågasvarande anslag stå i överensstämmelse med en av sistlidne riksdag uttalad förväntan, att kraven på nya medel för detta ändamål måtte högst väsentligt begränsas, har riksdagen ansett sig böra medgiva dessa ändringars genomförande, på sätt departementschefen närmare utvecklat. Riksdagen har därvid utgått ifrån att, även i de undantagsfall då statsbidraget må komma att överstiga två tredjedelar av kostnaderna, en viss del av dessa dock alltid skall täckas av vederbörande intressenter själva.

Riksdagen, som ej heller funnit anledning till erinran mot att för ändamålet uppföres, förutom det ordinarie anslaget å 90,000 kronor, ett såsom

behövt ansett förstärkningsanslag å 130,000 kronor, får nu anmäla, att riksdagen

dels i riksstaten uppfört det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar med oförändrat belopp, 90,000 kronor;

dels ock beslutat, att beträffande vägundersökning, vartill förrättningsman förordnats efter den 30 juni 1924, skola för åtnjutande av statsbidrag från ifrågavarande anslag gälla de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 2 januari 1924 förordade villkor.

10:o) Under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) till *förstärkning av reservationsanslaget till vägundersökningar* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 130,000 kronor.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen *dels* till undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor, *dels ock* besluta, att beträffande undersökning, vartill förrättningsman förordnats efter den 30 juni 1924, skola för åtnjutande av statsbidrag från förevarande anslag gälla vissa i statsrådsprotokollet förordade villkor.

Under hänvisning, beträffande de ändrade villkoren för åtnjutande av bidrag från anslaget, till vad riksdagen under punkt 9:o) anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag *dels* till *undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor; *dels ock* beslutat, att beträffande undersökning, vartill förrättningsman förordnats efter den 30 juni 1924, skola för åtnjutande av statsbidrag från förevarande anslag gälla de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 2 januari 1924 omförmälda villkor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till understödande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bevilja det föreslagna beloppet 700,000 kronor.

Beträffande grunderna för bidrag från ifrågavarande anslag liksom ock det under nästföljande punkt omförmälda anslaget till vägar m. m. har departementschefen uttalat sig för vissa förändringar i det sätt, varpå dessa grunder för närvarande i allmänhet tillämpas.

De i ämnet gällande för båda anslagen gemensamma bestämmelserna (Sv. förf.-saml. 320/1914) innebära enligt ordalagen att statsbidrag i regel skall utgå med *högst* $\frac{2}{3}$ av den beräknade kostnaden. Denna bestämmelse tillämpas emellertid i verkligheten så, att statsbidraget i allmänhet sättes till

nämnda såsom maximum angivna belopp. Beträffande vägenslaget gäller detta så gott som undantagslöst. Enligt departementschefens förslag skulle hädanefter endast de mindre bärkraftiga väghållningsdistrikten erhålla det högsta bidraget, under det att de mera lyckligt lottade distrikten skulle utbekomma ett mindre bidrag, motsvarande exempelvis hälften av den beräknade kostnaden för företaget, varigenom enligt departementschefens mening skulle befrämjas en önskvärd utjämning av de olika distriktens väghållningstunga, på samma gång som tillgängliga anslagsmedel komme flera företag till godo.

Riksdagen anser sig icke kunna biträda detta departementschefens förslag, vilket närmast har avseende å det under nästföljande punkt avhandlade anslaget till väganläggningar m. m. Enligt riksdagens mening kan, särskilt om i betraktande tages automobilväsendets utveckling, det icke anses annat än skäligt, att allt framgent såsom hittills väghållningsdistrikten i allmänhet erhålla statsbidrag med två tredjedelar av den beräknade byggnadskostnaden, och detta desto mer som, när denna, såsom i regel sker, i verkligheten överskrides, ökat bidrag dock icke lämnas.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

I fråga om anslagsbeloppet har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Beträffande frågan om förändrad tillämpning av grunderna för beviljandet av bidrag från anslaget får riksdagen hänvisa till vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, varav framgår, att riksdagen i detta avseende hyser den uppfattningen, att ingen ändring i de nuvarande normerna kan anses påkallad.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

14:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) har riksdagen för *anläggning av enklare vägar* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att för anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

I vissa inom riksdagen väckta motioner har yrkats höjning av anslaget samt utsträckande av dess användning jämväl till Kopparbergs län.

Otvivelaktigt framstår det kommunikationsbehov, som med ödebygdsvägarna tillgodoses, såsom synnerligen behjärtansvärt, och det vore enligt

riksdagens mening önskligt, att dylika väganläggningar kunde komma till stånd i större utsträckning än som i statsverkspropositionen förutsatts. Det bör emellertid ihågkommas, att nu ifrågavarande vägtyp nyligen införts på försök och icke ännu hunnit fullt prövas. Särskilt med hänsyn härtill har riksdagen icke ansett sig nu kunna vidtaga någon höjning av anslaget. Riksdagen förutsätter dock att, med utgångspunkt från hittills vunna erfarenheter om lämpligheten och ändamålsenligheten av denna sålunda införda nya vägtyp, tages i övervägande, huruvida icke, i den mån det statsfinansiella läget det tillåter, någon utökning av anslaget borde äga rum, i första hand så att jämväl andra delar av landet än de fyra nordligaste länen kunde komma i åtnjutande av bidrag från anslaget; i vissa motioner har, såsom ovan omförmålts, i detta avseende särskilt omnämnts Kopparbergs län.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för anläggning av *ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen, att för anläggning av utfartsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

I två inom riksdagen väckta motioner har yrkats dels höjning av anslaget dels ock utsträckande av dess användning jämväl till Kopparbergs län.

Under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt beträffande ödebygdsvägarna anfört, får riksdagen framhålla, att även om riksdagen icke nu anser sig kunna vidtaga en höjning av ifrågavarande anslag till utfartsvägar, det dock synes riksdagen jämväl beträffande detta anslag böra taga under omprövning, i vad mån en utökning av detsamma bör och kan ifrågakomma.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för anläggning av *utfartsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

17:o) I två inom riksdagen väckta likalydande motioner har hemställts, att riksdagen ville bevilja ett reservationsanslag å 1,500,000 kronor till beredande av tilläggsbidrag till särskilt betungade väghållningsdistrikt för under kristiden utförda väganläggningar m. m. att utgå enligt uti kungl. kungörelsen angående tilläggsbidrag till vissa med statsbidrag understödda väganläggningsföretag m. m. den 11 oktober 1918 (Sv. förf.-saml. nr 887, 1918) angivna grunder.

Motionärerna hava bl. a. anfört följande:

»Uti proposition nr 418 vid 1918 års riksdag, sid. 56—61, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för beredande av tilläggsbidrag till täckande av merkostnader utöver beräknade, som uppstått under kristiden för vissa då utförda företag, för vilka medel anvisats från anslagen till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre,

hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ävensom till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, bevilja ett belopp av 5 miljoner kronor. Med bifall härtill anvisade riksdagen å 1919 års stat 1.5 miljoner kronor och å tilläggsstat för 1918 samma belopp. Återstoden 2 miljoner kronor anvisades av riksdagen för åren 1920—1923 med en halv miljon kronor årligen.

Enligt på grund av detta riksdagens beslut den 11 oktober 1918 utfärdad Kungl. Maj:ts kungörelse angående tilläggsbidrag till vissa med statsbidrag understödda väganläggningsföretag m. m. (Svensk författningssamling nr 887, 1918) ställdes följande villkor för åtnjutande av ifrågakommande tilläggsbidrag:

1:o) Tilläggsbidrag kan ifrågakomma beträffande företag, för vilka medel anvisats från anslagen till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ävensom till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, under villkor, att de verkliga kostnaderna för företagen på grund av under kristiden uppkomna allmänna prisstegringar med minst tio procent överstiga de enligt fastställda arbetsplaner beräknade.

2:o) Ansökan om tilläggsbidrag skall ingivas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vara åtföljd av räkenskaper, förda på sådant sätt, att den verkliga kostnaden för vederbörande företag må kunna så noggrant som möjligt utrönas.

3:o) Tilläggsbidrag må av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beviljas till högst så stor del av den på grund av förenämnda prisstegringar uppkomna skillnaden mellan den verkliga kostnaden för företaget, sådan denna kostnad efter granskning av förda räkenskaper och dylikt kan godkännas, och den vid arbetsplanens fastställelse beräknade kostnaden ökad med tio procent, som det ursprungligen beviljade statsbidraget utgör av den beräknade kostnadssumman. Vid bestämmande av tilläggsbidragets storlek skall hänsyn tagas även till vederbörande intressenters ekonomiska bärkraft.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utsändes därefter cirkulär till vägstyrelser och vägdirektioner inom landet, däri efter angivande av kungörelsens innehåll särskilt påpekades, att tilläggsbidrag i regel ej komme att utanordnas annorlunda än i samband med företagens godkännande. Till förtydligande av bestämmelserna anfördes följande exempel: För anläggning av väg från orten A till orten B har kostnaden beräknats till 30,000 kronor. I statsbidrag för anläggningen har beviljats 20,000 kronor. Den verkliga kostnaden uppgår enligt räkenskaperna till 39,000 kronor. Skillnaden mellan å ena sidan den verkliga kostnaden, 39,000 kronor, och å andra sidan den beräknade kostnaden 30,000 kronor jämte 10 % härå 3,000 kronor eller tillhoppa 33,000 kronor utgör 6,000 kronor. Av denna skillnad 6,000 kronor skall tilläggsbidrag utgå till så stor del, som det ursprungligen beviljade statsbidraget utgör av den beräknade kostnadssumman eller $\frac{20,000}{30,000} \times 6,000 =$

= 4,000 kronor. Det sammanlagda statsbidraget kommer alltså att utgå med 24,000 kronor.'

Såväl uti ovannämnda kungl. proposition som även sedermera av ett flertal talare vid riksdagsdebatten framhölls, att en hel del påbörjade, men på grund av prisstegringen nedlagda, liksom även icke påbörjade vägbyggnader, som redan beviljats statsbidrag, säkerligen icke alls skulle hava igångsatts under kristiden, om icke det föreslagna tilläggsbidraget ställts i utsikt. Säkert är också, att de många arbetstillfällena, som beretts de arbetslösa genom dessa vägarbetens utförande, i avsevärd grad minskat den allmänna arbetslösheten, varför anslaget jämväl ur denna synpunkt varit till stort gagn.

Av anslaget har beviljats bidrag till ett stort antal vägföretag inom flertalet län i riket. Av kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsens berättelser framgår också, att ett stort antal vägdistrikt, vilka i ekonomiskt avseende måste anses vara ganska välsituerade, erhållit tilläggsbidrag i full utsträckning, alltså med $\frac{2}{3}$ av det belopp, varmed verkliga kostnaden överstiger den beräknade, sedan denna ökats med tio procent. Sedan år 1922 hava emellertid de framställningar om tilläggsbidrag, som inkommit, besvarats med en hänvisning till vad statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet anfört i samma års statsverksproposition, att 'fördelningen av hitills beviljade medel synes böra så anordnas, att ytterligare anslagskrav för ändamålet må kunna från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sida undvikas'. Till följd härav har styrelsen i ett flertal fall icke kunnat bevilja mer än en bråkdel av det belopp, vartill resp. vägföretag enligt den nådiga kungörelsen av den 11 oktober 1918 bort vara berättigade, och efter 1922 läser icke något tilläggsbidrag hava beviljats, då det ansetts nödigt att reservera hela det återstående anslaget, ungefär 1 miljon kronor, tills alla de vägföretag, som enligt bestämmelserna skulle vara berättigade till tilläggsbidrag, avslutats och granskade och godkända räkenskaper över desamma föreligga.

Ett stort antal vägdistrikt med små ekonomiska resurser, som i förlitande på tilläggsbidragen och med avsikt att i sin mån bidraga till arbetslöshetens förminskande under kristiden bedrivit arbeten, oaktat kostnaderna måst högst väsentligt överskrida de före den egentliga prisstegringen gjorda beräkningarna, hava sålunda inletts i stora ekonomiska svårigheter.

Då de ekonomiskt mera välsituerade och med vägar förut bättre försedda vägdistrikten i regeln torde haft mindre omfattande vägbyggnader under arbete och samtidigt innehaft större resurser för deras fullbordande med egna medel, torde sådana distrikt haft möjlighet att i så god tid slutföra sina arbeten och avsluta räkenskaperna, att de kunnat utfå sina tilläggsbidrag, medan dessa ännu utgingo enligt kungörelsens maximibestämmelser. Den sedermera tillämpade starka beskäringen och det slutliga inställandet av vidare tilldelning av tilläggsbidrag måste därför i synnerligt hög grad betunga just de i ekonomiskt avseende svagaste vägdistrikten.»

Av riksdagens vederbörande utskott från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillhandakomna upplysningar inhämtas, att, därest tilläggsbidrag skulle utgå

i ursprungligen angiven utsträckning, ungefärliga medelsbehovet skulle te sig på följande sätt:

För närvarande föreligga		
dels ineliggande ansökningar om tilläggsbidrag, som enligt de ursprungliga bestämmelserna skulle kräva ett belopp av omkring	2.8	miljoner kronor
dels krav från de företag, som erhållit nedsatt bidrag med i medeltal omkring 55 %, motsvarande ungefär 0.4	»	»
dels slutligen för ännu ej färdigställda arbeten väntade nya ansökningar, motsvarande tilläggsbidrag, som skulle kunna skattas till	3.4	»
Summa behövliga tilläggsbidrag 6.1 miljoner kronor.		

Av tidigare beviljade medel, sammanlagt 5,000,000 kronor, återstå allenast 1,000,000 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, avses med ifrågavarande tilläggsbidrag att bereda ersättning för en del av uppkommen kostnad å vissa under kristiden utförda vägföretag. Enligt år 1918 i ämnet utfärdad kungörelse hade därvid intressenterna att själva bära kostnadsökningen i vad den uppgick till 10 procent. För återstoden kunde efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beprövande täckning av statsmedel erhållas, dock högst i samma förhållande, varmed statsbidrag tidigare utgått.

På grund av brist på medel hava emellertid dylika tilläggsbidrag under de senare åren icke kunnat beviljas i den utsträckning, som ursprungligen ställts i utsikt. Sålunda hava ett stort antal ekonomiskt hårt tyngda väghållningsdistrikt, vilka, delvis i förhoppning om att kunna erhålla tilläggsbidrag, på senaste tiden igångsatt eller fullföljt ett tidigare beslutat vägföretag, blivit satta i efterhand i förhållande till andra jämförelsevis gynnsamt ställda distrikt, som redan tidigare kunnat utfå ifrågavarande bidrag med högsta belopp.

För närvarande återstå, såsom ovan nämnts, 1,000,000 kronor av tidigare för ändamålet beviljat anslag. För att åstadkomma en rättvis fördelning av denna summa, som endast i en ytterst ringa mån motsvarar de från olika distrikt alltjämt inkommande framställningar om tilläggsbidrag, kräves enligt riksdagens mening att en tillförlitligare överblick över de totala anslagskraven kan vinnas än som för närvarande är möjligt. En förutsättning härför är dock att en utredning företages, avseende att utrona, bland annat, antalet väganläggningar, som till bidrag kunna komma i fråga, föreliggande behov i de särskilda fallen med hänsynstagande till vederbörande distrikts ekonomiska ställning o. s. v. Även om, såsom riksdagen förutsätter, anslagsbehovet därvid bedömes med utgångspunkt från att för ändamålet icke må disponeras större belopp än som visar sig nödigt för tillbörligt tillgodoseende av billighetens krav och till förminskande av det svåra läge, som för vissa väg-

intressenter uppkommit, torde det dock komma att visa sig erforderligt, att ytterligare medel beredas för ändamålet.

Innan en dylik överblick vunnits, synes det riksdagen knappast möjligt att träffa avgörande, under vilka former den sålunda tidigare beslutade avvecklingen av ifrågavarande ersättning för kristidens kostnader skall kunna ske på ett rättvist sätt och utan alltför stora ökade utgifter för statsverket. Med hänsyn härtill har riksdagen icke funnit sig kunna anvisa nytt anslag för ändamålet. I avvaktan på resultatet av den blivande utredningen, vilken riksdagen förutsätter komma att så bedrivas, att förslag i ämnet kan framkomma till nästa års riksdag, torde den återstående besparingen å anslaget böra reserveras.

Under återopande härav får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:ts ville föranstalta om utredning rörande de grunder, som hädanefter böra följas vid tilldelandet av bidrag från anslaget till tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, ävensom för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill utredningen må föranleda.

18:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen för anläggning av *väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

19:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) har riksdagen av det såsom bidrag till bestridande av kostnader för *förbättring av Visby hamn* beviljade anslaget å 750,000 kronor för budgetåret 1924—1925 såsom extra reservationsanslag anvisat ett belopp av 125,000 kronor.

20:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) har riksdagen till *undersökningar och upprättande av arbetsplaner för sådana fiskehamnar, som äro avsedda att erhålla statsbidrag från anslaget till understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader*, för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

21:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen till bestridande av *kostnader för större reparations- och muddringsarbeten å genom statens försorg tillkomna fiskehamnsanläggningar* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

22:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) har riksdagen för *fortsättning av arbetena med upprepning av vissa farleder i Mälaren* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Vägunderhållet och skjutsväsendet.

23:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) har riksdagen för bestridande av *statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

24:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) har riksdagen till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

25:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) har riksdagen till *understöd åt svenska vägföreningen* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 19,000 kronor.

26:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32) har riksdagen till *bestridande av utgifter för registrering av automobiler* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra förslagsanslag av 22,000 kronor, att utgå i första hand av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Byggnadsväsendet.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 33) upptagit det ordinarie förslagsanslaget till byggnadsstyrelsen med oförändrat belopp 238,000 kronor.

Härjämte har äskats, på sätt av nästföljande punkt framgår, till uppehållande av byggnadsstyrelsens verksamhet, ett extra anslag av 85,000 kronor.

Riksdagen har ansett, att medel i av departementschefen angiven omfattning nu böra ställas till styrelsens förfogande under nästkommande budgetår.

Riksdagen får under nu förevarande punkt anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till byggnadsstyrelsen med oförändrat belopp, 238,000 kronor.

28:o) Under återopande av vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34) till *upprätthållande av byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 85,000 kronor.

29:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) har riksdagen för beredande av *lokaler för vissa av byggnadsstyrelsens byråer* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 25,500 kronor.

30:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) har riksdagen till bestridande av *kostnader för utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

31:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38) har riksdagen till *avlöning av länsarkitekter* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor.

32:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) har riksdagen för *arbetena med yttre restaurering av Stockholms slott* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 175,000 kronor.

33:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) har riksdagen av det belopp, 8,722,360 kronor, som beviljats för *uppförande å tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren och i kvarteret Kandidaten* av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner m. m., för budgetåret 1924—1925 såsom extra reservationsanslag anvisat dels för uppförande av en ämbetsbyggnad å nämnda tomt i kvarteret Murmästaren ett belopp av 500,000 kronor, dels ock för uppförande av en dylik byggnad i kvarteret Kandidaten ett belopp av likaledes 500,000 kronor.

34:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) har riksdagen till *förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

35:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43) har riksdagen till *förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 7,000 kronor.

36:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) har riksdagen för *fullbordande av nybyggnaden för lantmäterikontoret i Västerbottens län* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 16,500 kronor.

Diverse.

37:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att för verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

Under erinran hurusom, enligt vad departementschefen anfört, något ytterligare anslag för arbetena med vattenfallsförteckningen icke torde behöva under förevarande huvudtitel begäras av riksdagen, får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, för verkställande av *undersökningar och arbeten för åstadkommande av en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

38:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) har riksdagen för beredande av *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

39:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48) har riksdagen till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 1,000 kronor.

40:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49) har riksdagen som *bidrag till utgivande genom svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd»* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 400 kronor.

41:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50) har riksdagen för *understödjande av svenska aeroklubbens verksamhet* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 5,000 kronor.

42:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) har riksdagen till täckande av i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 2 januari 1924 omförmälda, *av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förskottsvis bestridda utgift* för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 18,000 kronor.

43:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) har riksdagen beslutat, att det ordinarie anslaget till ålderstillägg skall, ur riksstaten uteslutas.

44:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) har riksdagen höjt det ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar från dess nuvarande belopp, 50,000 kronor, med 50,000 kronor till 100,000 kronor.

45:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55) har riksdagen minskat det ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga från dess nuvarande belopp, 50,000 kronor, med 10,000 kronor till 40,000 kronor.

46:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) har riksdagen minskat det ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. från dess nuvarande belopp, 100,000 kronor, med 20,000 kronor till 80,000 kronor.

Stockholm den 15 mars 1924.

Med undersåtlig vördnad.
